

TYOLOGIE KRAJŮ ČESKÉ REPUBLIKY Z HLEDISKA JEJICH ZADLUŽENÍ A VYBRANÝCH EKONOMICKÝCH CHARAKTERISTIK

TYOLOGY OF REGIONS OF THE CZECH REPUBLIC FROM THE VIEWPOINT OF INDEBTEDNESS AND SELECTED ECONOMIC CHARACTERISTICS

Eva Lajtkepová

Abstrakt: Kraje jsou veřejnoprávními korporacemi, mají vlastní majetek a hospodaří podle svých každoročně schvalovaných rozpočtů. Příjmy krajů pocházejí především ze sdílených daní, výnosů vlastního majetku a dotací.

Cílem článku je s využitím metody shlukové analýzy vytvořit typologii krajů z hlediska jejich zadlužení a vybraných ekonomických charakteristik (HDP/obyvatele kraje, podílu nezaměstnaných osob a průměrných mezd).

Pro analýzu jsou využita data oficiální statistiky, která jsou zpracována metodami popisné statistiky a shlukovou analýzou. Výsledkem analýzy je zjištění, že ekonomická úroveň kraje je spjata s určitou úrovní zadlužení kraje: kraje s nejvyšším zadlužením mají nižší ekonomickou úroveň, kraje s průměrnou nebo dokonce podprůměrnou úrovní zadlužení mají ekonomickou úroveň vyšší.

Závěrem je tedy možno shrnout, že existuje souvislost mezi úrovní zadlužení kraje a jeho ekonomickými charakteristikami.

Klíčová slova: kraj, veřejná správa, rozpočet kraje, zadlužení kraje, HDP, nezaměstnanost, shluková analýza

Abstract: The regions are public service corporations, they have their own property and keep their own economies according to their annually approved budgets. Their incomes originate mainly from shared taxes, yields on their own property and from subsidies.

The paper is aimed at creating a typology of the regions in relation to their indebtedness and selected economic characteristics (regional GDP per capita, unemployment and average wage rates).

The analysis uses official statistical data which are processed using descriptive statistics methods and cluster analysis. With using this method we can observe that the economic level of the regions is in relation to their indebtedness: more indebted regions are in the same time less economic developed.

As a result of the analysis we can conclude that there is a certain relation between indebtedness and economic level of the region.

Keywords: *region, public service, region budget, indebtedness of region, GDP, unemployment, cluster analysis*

JEL Classification: H72, H74

1 ÚVOD

K prvním zásadním reformám, které byly postupně uskutečňovány hned po roce 1990, patřila i reforma veřejné správy. Přesto k současnému uspořádání veřejné správy vedla poměrně dlouhá a spletitá cesta: zatímco obce jako základní jednotky územní samosprávy byly konstituovány již v roce 1990, o podobě a hierarchii vyšších územně samosprávných celků nebylo rozhodnuto několik dalších let a teprve postupně krystalizovala představa o jejich uspořádání (Průcha, 2011).

Ještě ani Ústava České republiky (ústavní zákon č. 1/1993 Sb.) se nepostavila k otázce vyšší územní samosprávy jednoznačně: v čl. 99 se mluví o zřízení zemí, regionů nebo krajů, uskutečnění zemského a/nebo krajského zřízení je ale stále ponecháno k budoucímu uvážení. K prvnímu pokusu definovat 17 vyšších územně samosprávných celků vč. jejich působnosti došlo v roce 1994. Ale až programové prohlášení vlády po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 1996 obsahovalo i záměr zřízení regionální samosprávy: další vývoj potom určil, že těmito celky mají být kraje (ibid). Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., potom vytvořil (s účinností k 1. 1. 2000) 14 krajů (včetně hl. Prahy), jejichž území bylo taxativně vymezeno územím vyjmenovaných okresů. Skutečné ustavení krajů a postupné zahájení jejich činnosti je ale spjata až s přijetím zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), a s prvními volbami do krajských zastupitelstev (12. 11. 2000). Po ukončení činnosti okresních úřadů k 31. 12. 2002 byl původně třístupňový systém veřejné správy (obec – okres – kraj)

nakonec nahrazen systémem členitějším a složitějším („běžné“ obce – obce s pověřeným úřadem – obce s rozšířenou působností – kraj). O efektivnosti tohoto kroku lze přinejmenším pochybovat, nicméně po více než desetiletí praxe a postupných úpravách kompetencí i menších úpravách území², patřícím k jednotlivým krajům, můžeme mluvit o tom, že v současné době je již systém alespoň ustálen.

2 POSTAVENÍ, PŮSOBNOST A HOSPODAŘENÍ KRAJŮ

Kraje mají v České republice postavení tzv. vyšších územně samosprávných celků. Režim působnosti a pravomoci krajů je přitom velice podobný obcím (vychází z tzv. smíšeného modelu), což umožňuje vzájemnou návaznost jejich činnosti. Postavení a úkoly krajů a jejich orgánů upravuje zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Základní rámec hospodaření krajů vymezuje kromě tohoto zákona i zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění.

Kraj je považován za územní společenství občanů, kteří mají právo na samosprávu. Kraj je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vlastní příjmy, a hospodáří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Kraj vystupuje v právních vztazích vlastním jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající (§ 1 zákona 129/2000 Sb.).

Finanční hospodaření kraje se řídí ročním rozpočtem, který vychází z rozpočtového výhledu. Rozpočet je sestavován zpravidla jako vyrovnaný; jako schodkový ho lze schválit jen v případě, že tento schodek může být uhrazen z finančních prostředků z let minulých, smluvně zajištěnou půjčkou nebo úvěrem, výnosem z vydaných dluhopisů nebo návratnou finanční výpomocí (§ 4 zákona 250/2000 Sb.). Příjmy krajského rozpočtu tvoří především výnosy z vlastního majetku a majetkových práv, podíl na sdílených daních dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, dotace ze státního rozpočtu a státních fondů, příjmy z výsledků vlastní činnosti a další.

Kraje v ČR mají téměř nulovou daňovou pravomoc, nemají ani typickou svěřenou daň (jako je např. u obcí daň z nemovitých věcí), tj. jejich příjmy

² Největší změnou bylo přičlenění 25 obcí z Kraje Vysočina do Jihomoravského kraje (2005).

jsou vysoce závislé na transferech ze státního rozpočtu³ (ať v podobě podílu na sdílených daních, tak v podobě různých dotací). Výdaje kraje potom pomáhají zabezpečovat výkon státní správy, dalších činností svěřených do působnosti kraje apod.

3 REŠERŠE SOUVISEJÍCÍ LITERATURY A ZDROJŮ

Související zdroje, zabývající se zadlužením regionů (ale také municipalit), jsou poměrně rozsáhlé a dosti diferencované. Teoretické i empirické publikace lze v zásadě podle hlavního zaměření rozdělit do několika skupin: a) práce zabývající se ratingem zadlužených subjektů, b) práce hledající limity zadlužení municipalit a regionů, c) práce hledající a popisující různé faktory, které zadlužení ovlivňují. Zde jsou zvláštní podskupinou publikací práce, zkoumající politicko-ekonomický cyklus na místní úrovni. Je též nutno podotknout, že prací, zabývajících se zadlužením municipalit, je publikováno mnohem více, než těch, které obrazejí svoji pozornost k regionům. Velmi často jsou v textech reflektovány různé souvislosti s fiskálním federalismem, případně s fiskální decentralizací.

Vzhledem k obsahovému zaměření předloženého textu se soustředíme na ty prameny, pojednávající o faktorech, které mohou ovlivnit zadlužení na nižších vládních úrovních.

Obecně teorie veřejné ekonomie doporučuje jak ústředním vládám, tak i vládám nižších úrovní (municipalitám a regionům), aby financovaly běžné výdaje z běžných příjmů (samozřejmě především daňových), kapitálové výdaje z příjmů kapitálových. Do nich lze potom zahrnout i úvěry, případně příjmy z vydaných dluhopisů. Tj. zadlužení (ať formou přijatého úvěru, tak vydáním dluhopisů) je připuštěno jen ve spojení s pořízením investic. Dokonce Musgrave a Musgraveová (1994, s. 513) doporučují právě financování veřejných investic dluhem, který bude splácen delší období (kdy dochází ke splácení dluhu současně s využíváním investice), aby byla zajištěna mezigenerační spravedlnost. Podobný názor, tj. dluhově financovat místní kapitálové projekty, má např. i Holtz-Eakin (1991).

Kiewiet a Szakaty (1996) na základě analýzy dat ze 49 států USA v časové řadě 1961 – 1990 docházejí k závěru, že úroveň zadlužení byla ovlivňována dvěma faktory: vyšší osobního příjmu v přepočtu na jednoho obyvatele

³ Podíl transferů na příjmech krajských rozpočtů tvoří u většiny z nich více než 70 %, extrémem je kraj Moravskoslezský, kde v roce 2013 byl tento podíl dokonce 81,5 %.

a levostrannou orientací vlády. Vliv různých socioekonomických faktorů (např. populace, podíl imigrantů na populaci, transfery a daňové příjmy apod.) na úroveň dluhu na jednoho obyvatele připouštějí i Guillamón, Bastida a Benito (2011). Na druhé straně poukazují na zajímavou skutečnost, že slabší vlády měly nižší úroveň zadlužení (analyzovaná data byla z 3 253 municipalit nad 1000 obyvatel ve Španělsku).

Titíž autoři (2013) na vzorku dat španělských municipalit nad 20 000 obyvatel (časová řada 2001 – 2008) opět potvrzují vliv populace na úroveň výdajů, zároveň naznačují, že výdaje těchto municipalit se zvyšovaly vždy rok před místními volbami. To dle nich potvrzuje domněnku o politicko-ekonomickém cyklu ve Španělsku na místní úrovni. Politicko-ekonomický cyklus pro podmínky místní úrovně Portugalska považují za prokazatelný Veiga a Veiga (2007): popisují, jak municipální vlády zvyšují v předvolebním období výdaje a mění i jejich složení tak, aby byly viditelnější pro voliče, zatímco místní daně jeden až dva roky před volbami snižují (a rozpočtový deficit roste).

S poukazem na vliv populace a úrovně příjmů na obyvatele na úroveň zadlužení nižších vlád se setkáváme i u dalších autorů. Např. Rivers a Yates (1997) teoreticky objasňují, že růst populace má za následek růst požadavků na místní veřejný sektor, a tedy ve svém důsledku vede k vyššímu zadlužení.

Rodden (2002) se domnívá, že nižší vládní úrovně mohou mít dlouhodobě vyrovnané rozpočty, jen pokud centrální vláda stanoví významné restriktce pro jejich zadlužování (resp. možnosti půjčování), nebo lokální vlády mají velkou daňovou a dluhovou autonomii. Naopak jsou-li nižší vládní úrovně závislé na dotacích z centrálních rozpočtů a samy nemají příliš velkou možnost půjčování, dlouhodobé deficity u nich přetrvávají.

Na základě analýzy dat zemí OECD z let 1975 – 2001 považuje Baskaran (2010) snižování veřejného zadlužení prokazatelným důsledkem vysokého stupně výdajové decentralizace, naopak daňová decentralizace ke snížení veřejného zadlužení dle tohoto autora nevede.

4 CÍLE ANALÝZY, ZDROJE DAT A METODOLOGIE

Předmětem analýzy je zadlužení krajů České republiky v kontextu úrovně vybraných ekonomických charakteristik (HDP/obyv. kraje, průměrné mzdy a nezaměstnanosti).

Cílem analýzy je vytvořit typologii krajů z hlediska zadlužení a vybraných ekonomických charakteristik. Některé prameny (viz výše) naznačují souvislost zadlužení regionů s jejich ekonomickými charakteristikami (např. s výší příjmu na obyvatele), tj. přímo se nabízí podobné souvislosti analyzovat i v podmínkách České republiky.

Jako ekonomické charakteristiky byly zvoleny HDP v přepočtu na jednoho obyvatele kraje, průměrná mzda a podíl nezaměstnaných osob⁴. I když nelze samozřejmě říci, že pouze tyto tři charakteristiky tvoří ucelený pohled na ekonomickou úroveň krajů, rozhodně tvoří základ, kterým tuto úroveň můžeme popsat.

Vzhledem k charakteru analýzy lze využít pouze sekundární data oficiální statistiky, nikoliv vlastní dotazníkové šetření. Data o zadlužení krajů jsou převzata z monitoru státní pokladny Ministerstva financí ČR, data o HDP krajů, podílu nezaměstnaných osob a mzdách potom z regionálních statistických ročenek Českého statistického úřadu. Analýza je provedena za rok 2012, protože to byl poslední rok, za který byla k dispozici kompletní statistická data.

Zcela záměrně je vyloučena ze zkoumaného vzorku Praha, protože je zároveň krajem a městem. Navíc charakteristiky hl. m. Prahy jsou velmi odlišné od ostatních krajů, tj. výsledky analýzy by byly pravděpodobně zkresleny⁵.

Tato sekundární data byla zpracována standardními metodami popisné statistiky (výpočet průměrů, směrodatných odchylek) a shlukovou analýzou. Pro výpočty i shlukovou analýzu bylo využito software STATISTICA.

Cílem shlukové analýzy je odhalit vnitřní strukturu množiny objektů (pokud existuje), tj. rozdělit je do předem neznámého počtu podmnožin (shluků), pro které bude platit: objekty patřící do stejného shluku jsou si v hodnotách proměnných maximálně podobné (homogenita shluků), objekty patřící do různých shluků jsou si v hodnotách proměnných maximálně nepodobné (heterogenita jednotek patřících k různým shlukům), každý objekt náleží právě do jednoho shluku (Minařík, Borůvková, Vystrčil 2013).

Výpočtem byly zjištěny hodnoty korelačních koeficientů mezi zadlužením na obyvatele a HDP/obyv., průměrnou mzdou a podílem nezaměstnaných osob. Ve všech

⁴ Podíl nezaměstnaných osob je vyjádřen jako podíl uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku.

⁵ V roce 2012 byla průměrná mzda v Praze 31 767 Kč, podíl nezaměstnaných osob 4,16 % a HDP na jednoho obyvatele 762956 Kč (Český statistický úřad).

třech případech byla zjištěna středně silná závislost, tj. je možné tyto proměnné zařadit do shlukové analýzy.

5 VÝSLEDKY ANALÝZY A DISKUSE

Pojďme nejdříve vyjít ze základních statistických údajů o zadlužení, HDP/obyv., průměrné mzdě a podílu nezaměstnaných osob v jednotlivých krajích (Tab. 1:).

Tab. 1: Výchozí statistické údaje o krajích v roce 2012

Kraj	Dluh/ob.	HDP/ob.	Průměrná mzda	Podíl. nez. osob
	Kč/ob.	Kč/ob.	Kč	%
1 Středočeský (SC)	2781	325560	23890	6,13
2 Jihočeský (JC)	1233	328013	21714	6,37
3 Karlovarský (KV)	6935	271879	20567	8,50
4 Plzeňský (PL)	0	345810	23132	5,94
5 Ústecký (US)	3241	289851	21867	10,46
6 Liberecký (LB)	2143	301667	22153	7,75
7 Pardubický (PA)	3901	308980	21317	7,03
8 Královéhradecký (KH)	2130	332553	21978	6,55
9 Kraj Vysočina (VY)	1856	307095	21627	7,63
10 Jihomoravský (JM)	1964	369079	23253	8,15
11 Olomoucký (OL)	6123	300616	21666	8,93
12 Zlínský (ZL)	2797	322246	21368	7,82
13 Moravskoslezský (MS)	1957	332678	22364	9,17
Průměr	2850,8	318155,9	22068,9	7,73
Minimum	0	271879	20567	5,94
Maximum	6935	369079	23890	10,46
Směrodatná odchylka	1892,77	25287,65	903,13	1,33

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, Český statistický úřad, vlastní výpočet

Z dat, uvedených v tabulce, můžeme především vidět velmi různou úroveň zadlužení na jednoho obyvatele – od nulového dluhu v Plzeňském kraji až ke druhému extrému v krajích Karlovarském a Olomouckém. Stejně tak jsou různé úrovně ekonomických charakteristik: např. nejvyšší průměrná mzda je v kraji Středočeském, naopak nejnižší v kraji Karlovarském, tento

rozdíl činí 3323 Kč (tj. více než 15 % průměru). Podíl nezaměstnaných osob je dle očekávání nejvyšší v Ústeckém a Moravskoslezském kraji.

Jednotlivé charakteristiky slouží pro další analýzu jako proměnné $X_1 - X_4$. Pro tyto proměnné byly vypočteny základní statistické charakteristiky: aritmetický průměr a směrodatná odchylka (viz Tab. 1:).

Protože data jsou v různých měrných jednotkách (Kč, %) a vykazují výrazně odlišnou úroveň a variabilitu, bude nutné pro shlukovou analýzu provést normování. Pokud bychom normování neprovedli, byl by výsledek shlukování prakticky určen druhou z proměnných (HDP/obyv.) a výrazně by se lišil od výsledku, kdy všechny čtyři proměnné mají na výsledek shlukování stejný vliv. Normované hodnoty jsou následující:

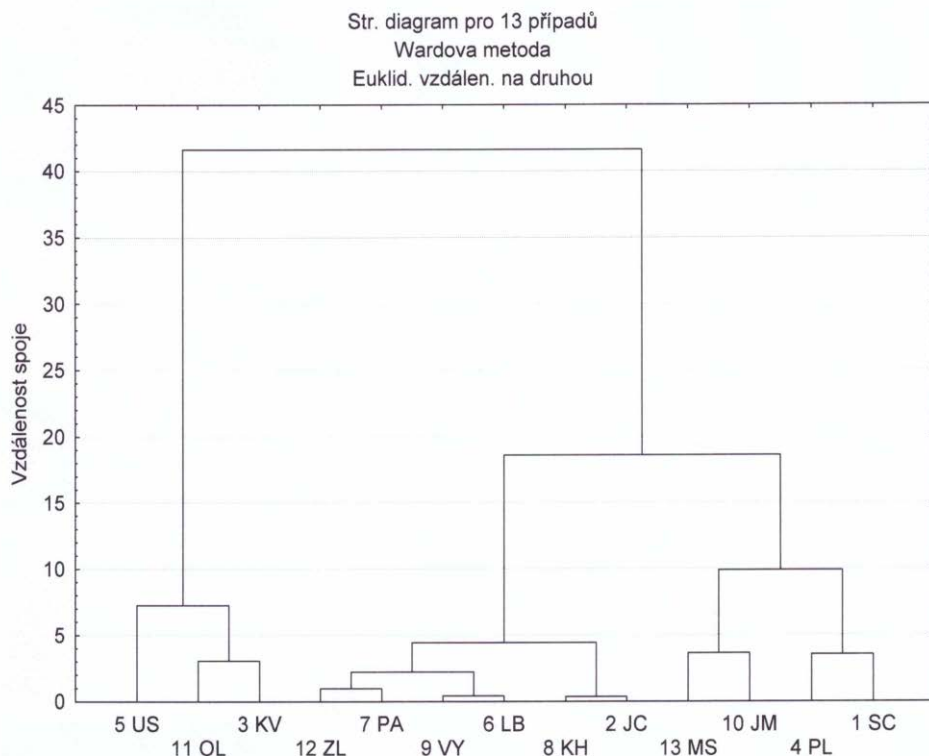
Tab. 2: Normovaná data pro shlukovou analýzu

Kraj	Dluh/ob.	HDP/ob.	Prům. mzda	Nezaměstnanost
1 SC	-0,0369016497	0,292794191	2,01640481	-1,19887885
2 JC	-0,854752749	0,389798066	-0,392991966	-1,01852677
3 KV	2,15777113	-1,83002073	-1,66301867	0,582097878
4 PL	-1,50618066	1,09358036	1,17710208	-1,34165757
5 US	0,206129039	-1,11931807	-0,223581255	2,05497315
6 LB	-0,373974648	-0,652054395	0,093094976	0,0184976486
7 PA	0,554825244	-0,36286184	-0,832574008	-0,522558572
8 KH	-0,380842907	0,569332348	-0,100675445	-0,883262719
9 VY	-0,525604664	-0,437404158	-0,489323547	-0,0716783882
10 JM	-0,468545285	2,01375287	1,31108048	0,319084438
11 OL	1,72876913	-0,693616186	-0,446140425	0,905228677
12 ZL	-0,0284484083	0,161742075	-0,776103771	0,0711003367
13 MS	-0,472243579	0,574275472	0,326726741	1,08558075

Zdroj: vlastní výpočet

Jako míra vzdálenosti byl zvolen čtverec euklidovské vzdálenosti, shluky byly konstruovány Wardovou metodou. Výsledek shlukování je znázorněn na následujícím obrázku.

Obr. 1: Dendrogram postupu shlukování

Zdroj: tab. 2:

Na základě posouzení výsledku shlukování byly vytvořeny tři shluky:

Označení shluku	Počet krajů	Prvky shluku
S1	3	Ústecký kraj, Olomoucký kraj, Karlovarský kraj
S2	6	Zlínský kraj, Pardubický kraj, Kraj Vysočina, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Jihočeský kraj
S3	4	Moravskoslezský kraj, Jihomoravský kraj, Plzeňský kraj, Středočeský kraj

Z hlediska podobnosti jsou si nejbližšími kraji Královéhradecký a Jihočeský, následované dvojicí Libereckého kraje a Kraje Vysočina, a dvojicí Zlínského a Pardubického kraje. Nejvíce homogenní je druhý shluk, naopak nejvíce heterogenní shluk třetí.

Kraje prvního shluku (Ústecký, Olomoucký a Karlovarský) vykazují nadprůměrné až vysoce nadprůměrné zadlužení/obyv. (Karlovarský a Olomoucký kraj dokonce nejvyšší zadlužení/obyv. ze všech krajů vůbec), zároveň nižší ekonomickou úroveň, danou podprůměrnou úrovní HDP/obyv., nižšími mzdami, ale nadprůměrnou nezaměstnaností (v Ústeckém kraji je nejvyšší podíl nezaměstnaných osob z celé České republiky).

Kraje druhého shluku (Zlínský, Pardubický, Kraj Vysočina, Liberecký, Královéhradecký a Jihočeský) lze charakterizovat z hlediska podobnosti jako „více méně průměrné“. Jejich úroveň zadlužení/obyv. je většinou hluboce podprůměrná (výjimkou je pouze Pardubický kraj), hodnoty ostatních charakteristik se pohybují kolem průměrných hodnot (s mírnými odchylkami nad i pod průměrem příslušných hodnot).

Kraje třetího shluku (Moravskoslezský, Jihomoravský, Plzeňský, Středočeský) jsou kraji s podprůměrnou úrovní dluhu/obyv. (s jistým extrémem Plzeňského kraje, kde je dluh dokonce nulový), ale nadprůměrnou ekonomickou úrovní (HDP/obyv. i průměrná mzda je ve všech krajích nad republikovým průměrem, podíl nezaměstnaných osob je u krajů Plzeňského a Středočeského hluboce podprůměrný, ale u krajů Jihomoravského a hlavně Moravskoslezského nadprůměrný).

Z uvedeného popisu shluků lze vyvodit – zatím opatrný – závěr, že ekonomická úroveň a úroveň zadlužení kraje spolu mohou souviset. Kraje, které vykazují nejvyšší zadlužení, jsou zpravidla kraji s nižší ekonomickou úrovní (zde popsanou HDP/obyv., podílem nezaměstnaných osob a průměrnou mzdou). Kraje, kde bylo zadlužení průměrné nebo dokonce podprůměrné (včetně nulového), byly kraji s průměrnou nebo nadprůměrnou ekonomickou úrovní.

6 ZÁVĚR

Kraje v České republice jako vyšší územně samosprávné celky jsou považovány dle zákona č. 129/2000 Sb. za veřejnoprávní korporace, vlastníci majetek a samostatně hospodařící podle každoročně sestavovaného a schvalovaného rozpočtu. Přesto jsou kraje vysoce příjmově závislé na transferech ze státního rozpočtu, jejich vlastní daňová pravomoc je nízká.

Po více než deseti letech existence krajů lze začít analyzovat i vývoj jejich hospodaření, a to včetně zadlužování. I když je k dispozici zatím stále relativně krátká časová řada, je možné s použitím vybraných statistických metod nahlédnout – alespoň předběžně – na některé zajímavé souvislosti hospodaření. K těmto metodám může patřit i shluková analýza, pomocí které lze zkoumat i podobnost krajů z hlediska jejich zadlužení a vybraných ekonomických charakteristik.

S využitím této metody můžeme opatrně konstatovat, že ekonomická úroveň kraje (zde popsána ukazateli HDP/obyv., podílem nezaměstnaných osob a průměrnou mzdou v kraji) je většinou spjata s určitou úrovní zadlužení kraje. Kraje s nejvyšším zadlužením jsou zpravidla kraje s nižší ekonomickou úrovní, kraje s průměrnou nebo dokonce podprůměrnou úrovní zadlužení jsou kraje, kde je ekonomická úroveň vyšší.

Samozřejmě předpokládáme, že na zadlužení krajů mají vliv i jiné charakteristiky, než jen charakteristiky ekonomické úrovně⁶. Nicméně přesto je uvedený výsledek zajímavý, byť předpokládatelný: ekonomicky slabší kraje jsou nuceny více investovat do krajské infrastruktury, tj. zadlužení v nich narůstá rychleji než v těch krajích, kde tato potřeba je nižší.

Tento závěr bude nutné samozřejmě dále ověřovat, ale vzhledem k tomu, že zatím v podmínkách České republiky nebyly výpočty podobného typu provedeny, mohou tyto výsledky sloužit přinejmenším jako východisko analýz za pomoci robustnějších metod (zajímavé výsledky by např. mohla přinést analýza rozptylu – ANOVA).

⁶ Předpokládáme např. i vliv politické reprezentace kraje – v podmínkách České republiky zatím neprověřený.

7 POUŽITÉ ZDROJE

- [1] BASKARAN, T. On the link between fiscal decentralization and public debt in OECD countries. In *Public Choice* 145 (3-4), 2010, s. 351 – 378.
- [2] GUILLAMÓN, M. D., BASTIDA, F. a B. BENITO. Evaluación de la deuda pública local en España. In *Revista Española de Financiación y Contabilidad* Apr.-June 2011, s.. 251 – 285.
- [3] HOLTZ-EAKIN, D. Bond Market Conditions and State-Local Capital Spending. In *National Tax Journal* 44 (4), 1991, s. 105 – 120.
- [4] KIEWIET, D. R. a K. SZAKATY. Constitutional Limitations on Borrowing: An Analysis of State Bonded Indebtedness. In *Journal of Law, Economics and Organization* 12 (1), 1996, s. 62 – 97.
- [5] MINAŘÍK, B., BORŮVKOVÁ, J. a M. VYSTRČIL. *Analýzy v regionálním rozvoji*. 1. vydání Příbram: Kamil Mařík Professional Publishing, 2013. ISBN 978-80-7431-129-1.
- [6] MUSGRAVE, R. A. a P. B. MUSGRAVEOVÁ. *Veřejné finance v teorii a praxi*. 1. vydání Praha: Management Press, 1994. ISBN 80-85603-76-4.
- [7] PRŮCHA, P. *Místní správa*. 1. vydání Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5590-2.
- [8] RIVERS, M. J. a B. M. YATES. City Size and Geographic Segmentation in the Municipal Bond Market. In *The Quarterly Review of Economics and Finance* 37 (3), 1997, s. 633 – 645.
- [9] RODDEN, J. The Dilemma of Fiscal Federalism: Grants and Fiscal Performance around the World. In *American Journal of Political Science* 46 (3), 2002, s. 670 – 687.
- [10] VEIGA, L. G. A F. J. VEIGA. Political business cycles at the municipal level. In *Public Choice*, vol. 131 (1-2), 2007, s. 45 – 64.
- [11] Český statistický úřad [online]: <http://www.czso.cz>. [cit. 2015-1-10].
- [12] Ministerstvo financí České republiky [online]: <http://www.mfcr.cz>. [cit. 2015-1-10].
- [13] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústavní zákon č. 347/1997 Sb.

- [14] Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění.
- [15] Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, v platném znění.
- [16] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění.

AUTOR

doc. Ing. Eva Lajtkepová, Ph.D., Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav financí, Kolejní 4, Brno, Česká republika, email: lajtkepova@fbm.vutbr.cz

AUTHOR

doc. Ing. Eva Lajtkepová, Ph.D., Department of Finance, Faculty of Business and Management, Brno University of Technology, Kolejní 4, Brno, Czech Republic, email: lajtkepova@fbm.vutbr.cz